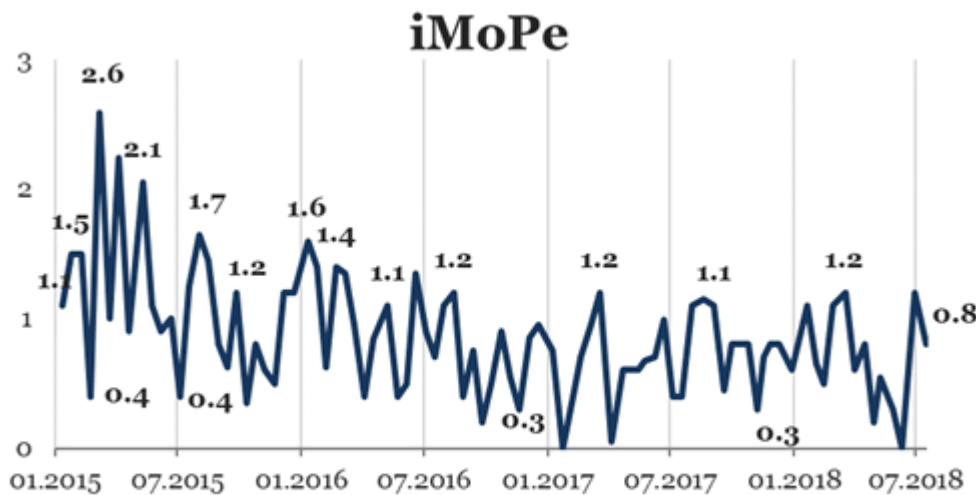


iMoPe №88. Закон “про валюту” отримав “відмінно”, але його одного замало

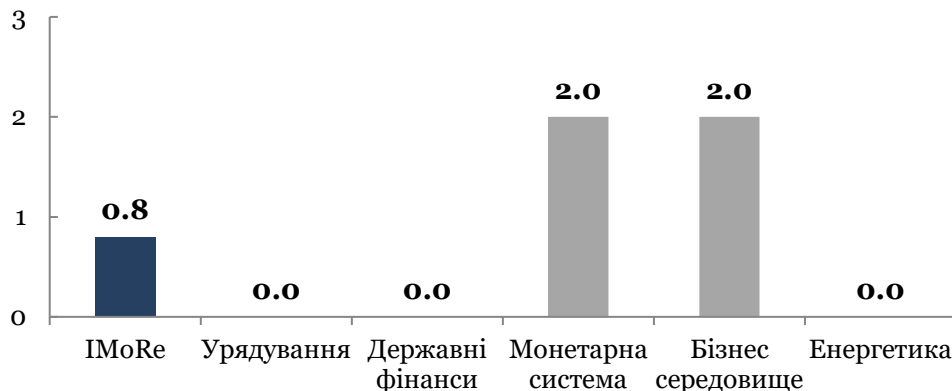
Індекс моніторингу реформ (iMoPe) склав +0.8 бала за період з 18 червня по 1 липня 2018 року. Головна подія раунду - схвалення нового закону “Про валюту і валютні операції”, який набрав +5,0 балів.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ



iMoPe може приймати значення від -5 до +5, значення вище за +2 розглядається як прийнятний темп реформ

Графік 2. Значення iMoPe та його компонентів у поточному раунді оцінювання



Закон про валюту і валютні операції, +5.0 балів

Чинний режим валютного регулювання було закладено ухваленим у 1993 році Декретом Кабміну “[Про систему валютного регулювання і валютного контролю](#)”, який час від часу намагались коригувати змінами, та низкою інших законодавчих актів. В результаті, законодавство було громіздким та складним. Такий режим давно застарів і не відповідає сучасній європейській практиці.

Зокрема, на рівні закону існували норми, які зобов'язували банки здійснювати моніторинг усіх експортно-імпортних контрактів. У тому числі, норма поширювалася на дрібні операції, сума яких є меншою за граничну суму операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу. Крім того, законодавство накладало жорсткі санкції на експортерів або імпортерів, які прострочили законодавчо-встановлений ліміт розрахунків за контрактами (180 днів), - державні органи, фактично, могли зупинити роботу підприємства. Це створювало проблеми для підприємств з довгим циклом виробництва. Щоб узгодити збільшення такого терміну, підприємства мали отримувати індивідуальний дозвіл у Міністерстві економічного розвитку, що сприяло корупції.

Закон “Про валюту і валютні операції” [2473-VIII](#) від 21.06.2018 запроваджує новий режим валютного регулювання, який відповідає принципам регулювання руху капіталу Європейського Союзу, визначеним у директиві Ради ЄЕС від 24.06.1988 № 88/361/ЄЕС. Ухвалення закону, за словами розробників законопроекту, [передбачено зобов'язаннями](#) України в рамках Угоди про Асоціацію.

Фактично, закон описує основні засади валютного регулювання, але встановлення чи відміна обмежень на валютні операції чи рух капіталу залишається на розсуд Національного банку України. Так, НБУ буде визначати ліміти за зовнішньоекономічними операціями, регулювати надання дозволів на валютні операції тощо. Він також визначатиме, чи зможуть банки пропонувати клієнтам валютні перекази між рахунками, відкривати гривневі рахунки для нерезидентів, купувати іноземні цінні папери або надавати кредити компаніям з інших країн.

Крім того, закон скасовує норми щодо обов'язкового моніторингу дрібних експортно імпортних операцій. Валютний надзор буде здійснюватися, якщо експортно імпортна операція перевищує ліміт, який встановлюється законом про [фінансовий моніторинг](#) (зараз 150 тис грн), що звільнить банківський сектор від зайвого бюрократичного навантаження

Закон також суттєво пом'якшує санкції за перевищення термінів закриття контрактів за експортно імпортними операціями, що знижує можливості для корупції .

Коментарі експертів

“Закон про валюту і валютні операції скасовує архаїчні законодавчі акти у сфері валютного регулювання (1993-1994 років) та відкриває шлях до повноцінної валютної лібералізації - від "заборонене все, що не дозволене" до "дозволене все, що не заборонене". Скасовується ст.37 Закону про зовнішньоекономічну діяльність, яку широко використовували з корупційними намірами для блокування зовнішньоекономічних операцій підприємств.

НБУ як і зараз матиме можливість оперативно реагувати на загрози фінстабільності та запроваджувати тимчасові обмеження (заходи захисту), але тепер їх дія не може тривати більше 18 місяців протягом 2 років. Але: закон буде введений у дію через 7 місяців після набуття чинності; чинні обмеження найбільш ймовірно будуть перенесені у нові

постанови НБУ (на які не будуть розповсюджуватись нові правила тимчасовості); як скоро почнуться реальні полегшення для бізнесу та населення - залежатиме від НБУ.”

Олена Коробкова, Незалежна асоціація банків України

“Закон відкриває можливість створити “безвіз для капіталів”, що має позитивно позначитися на економічній активності, особливо експорті та імпорті, а також на іноземних інвестиціях. Але це - лише можливість, чи скористається нею НБУ в повній мірі залежить від економічної ситуації, співпраці України із МВФ та сміливості керівників Нацбанку.

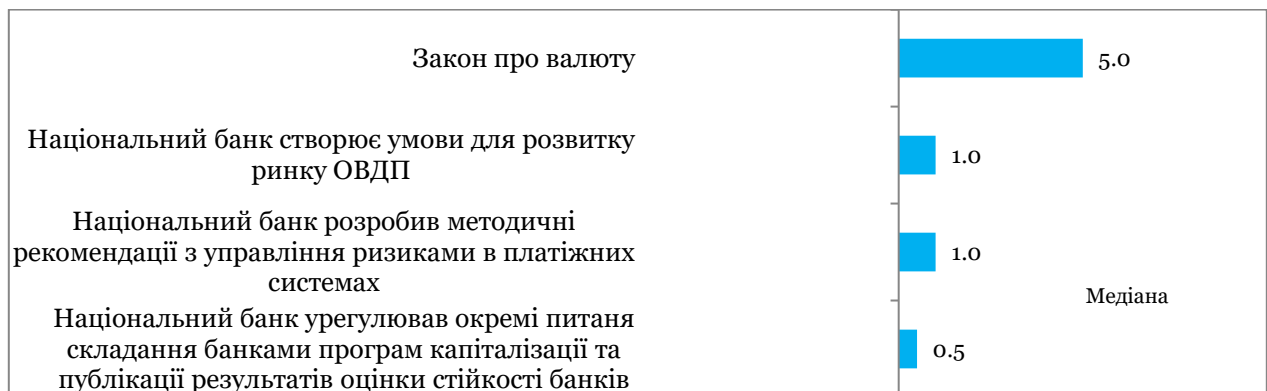
Для повноцінного впровадження вільного ринку потрібно рухатись далі - нові кроки потрібні до 2019 року, коли відбудеться перегляд відповідності українського регулювання європейським стандартам. Всього Україна має привести своє регулювання у відповідність до 48 директив ЄС, які стосуються боротьби із відмиванням грошей, аудиторських перевірок, банківської звітності, переказів, зловживань на ринку та ін. Частина з них вже пропрацьована, але багато рішень очікують своєї черги.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачає національний режим заснування та транскордонного надання фінансових послуг, і новий закон про валюту зробить це можливим. У перспективі передбачається, що ми перейдемо до «режиму внутрішнього ринку» з Європою - не буде жодних обмежень на заснування дочірніх компаній чи філій та жодних обмежень у наданні послуг.

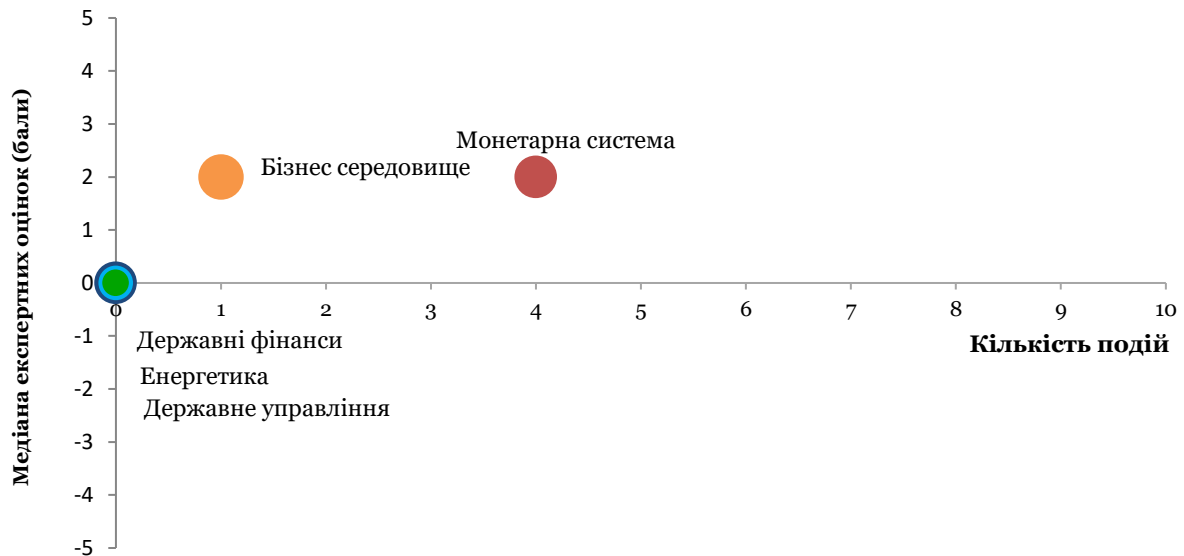
Серед нововведень через тівроку, найімовірніше, буде суттєве спрощення експортно-імпортних операцій. Також спростяться інвестиції українських резидентів за кордон.”

Марія Репко, Центр економічної стратегії

Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5



Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій



Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	0.0
Державні фінанси	0.0
Монетарна система	+2.0
Національний банк створює умови для розвитку ринку ОВДП	+1.0
Національний банк розробив методичні рекомендації з управління ризиками в платіжних системах	+1.0
Національний банк урегулював окремі питання складання банками програм капіталізації та публікації результатів оцінки стійкості банків	+0.5
Закон про валюту	+2.5
Бізнес середовище	+2.0
Закон про валюту	+2.5
Енергетика	0.0

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (iMoRe) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.

VoxUkraine - це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.